

פורום הונגריה

רשימת חברי פורום

בנימין אברהמי, מרכז הפורום וחבר ועדת ההיגוי של הפורום, עמית שפיגל, חוקר עצמאי
ד"ר יהודה הרטמן, חוקר עצמאי, וחבר ועדת ההיגוי של הפורום
ד"ר אילה נדיבי, עמיתת שפיגל המכון לחקר השואה, חוקרת עצמאית, חברת ועדת ההיגוי של הפורום
יובל אלפן, חוקר עצמאי
עילית בן דן, חוקרת עצמאית
ד"ר חוה ברוך, יד ושם וחוקרת עצמאית
משה גולן, חוקר עצמאי
רותי גליק, תלמידת מחקר לתואר שלישי, התוכנית למגדר, אוניברסיטת בר-אילן
נעמי גרין, חוקרת עצמאית
דוד הוליץ, חוקר עצמאי
ד"ר יצחק הרשקוביץ, אוניברסיטת בר-אילן
דוד וייסברגר, חוקר עצמאי
ד"ר משה ורד, חוקר עצמאי
אפרים כהן, חוקר עצמאי
רוני לוסטיג, מנכ"ל המוזיאון למורשת היהדות דוברת ההונגרית
פרופ' רות לורנד, אוניברסיטת חיפה (אמריטה)
פרופ' רות לנדאו, האוניברסיטה העברית בירושלים (אמריטה)
פרופ' מיכאל מילר, Central European University, Vienna
ד"ר אטילה נובאק, מכון המחקר מולנר תמאס (האוניברסיטה הלאומית לשירות הציבור בבודפשט) ובמכון גולדציהר איגנאץ להיסטוריה ותרבות יהודית בבודפשט
מאיר נחשון, חוקר עצמאי
ד"ר אנה סלאי, חוקרת עצמאית
ד"ר מרים פרבר, עמיתת שפיגל, המכון לחקר השואה, חוקרת עצמאית
זהבה קור, חוקרת עצמאית
ד"ר נדב קפלן, עמית שפיגל, המכון לחקר השואה, חוקר עצמאי
ד"ר מנחם קרן-קרץ, חוקר עצמאי
פרופ' אילנה רוזן, אוניברסיטת בן-גוריון
אגנס שמש, הספרייה למדעי היהדות, אוניברסיטת בר-אילן

בנימין אברהמי

בנימין אברהמי נולד במחוז טרנסילבניה שברומניה הקומוניסטית להורים ניצולי שואה. בילדותו ספג חינוך לתרבות הידית, ההונגרית והרומנית. עלה לארץ עם הוריו ואחותו בשנת 1958 וגדל ברחובות.

הוא למד לתואר ראשון בביוכימיה באוניברסיטת בר אילן ולתואר שני בביוכימיה באוניברסיטה העברית. שימש כמרצה למדעים, מחנך וחבר הנהלה במכללה האקדמית להכשרת עובדי הוראה בגבעת וושינגטון. בשנת 1987 הצטרף כעוזר ראש המחלקה למדעי החיים באוניברסיטת בר אילן, ליווה את התפתחות המחלקה ועם הפיכתה לפקולטה היה לראש המינהל הראשון של הפקולטה עד לפרישתו.

מתעניין ולומד ספרות יידיש כתשתית להבנת העולם היהודי שלפני השואה.

מזה שש שנים חבר פעיל בהנהלת "בית העדות" בניר גלים, למורשת הציונות הדתית והנחלת זיכרון השואה.

הנושא שמעסיק בימים אלה את בנימין היא אפיון המנהיגות המקומית בקהילת דאז' (Dej) ובקהילת מארוש ואסארהיי (Maros-Vasarhely) בימי השואה. בחינת הקשרים עם ועד ההצלה הארצי, הטיפול בפליטים מפולין וסלובקיה, היחס לתנועות הנוער הציוניות, הקשר עם עובדי הכפייה של קהילתם ועוד שאלות היכולות ללמד על תפקודם בשעה כה גורלית לעמנו.

יובל אלפן

יובל אלפן נולד ב-1951 בקיבוץ העוגן להורים חברי מחתרת תנועות הנוער הציוניות בהונגריה שפעלו בשנת 1944 עד כניסת הרוסים לבודפשט וגם אחרי המלחמה דאגו לשרידות יהודים, בעיקר לילדים. משה אלפן "פילי" היה אחד ממנהיגי אותה מחתרת שהצילה רבבות יהודים.

אלפן שירת ביחידת קומנדו של חיל הים, למד בטכניון הנדסת תעשייה וניהול, ושימש כמנכ"ל של מספר חברות עד פרישתו לפנסיה.

הוא הצטרף לעמותה לחקר תנועות הנוער הציוניות בהונגריה ומוביל אותה כיום יחד עם דוד גור, אחרון אנשי אותה מחתרת.

אלפן יובל משמש גם כסגן יו"ר הועדה להוקרת יהודים שהצילו יהודים בשואה ופעיל מאוד בניסיון לשנות את חוק יד ושם בנושא.

הנושא שמעסיק במיוחד את יובל אלפן הוא העלאת התודעה למעשייה של אותה מחתרת, שבה השתתפו כל תנועות הנוער הציוניות, ושפעלה מתוך אחריות ותבונה להציל את חבריה ומאוחר יותר גם את יהדות בודפשט שנותרה לאחר שכ-450 אלף יהודים נשלחו לאושוויץ תוך 7 שבועות מכל ערי השדה. אותם בני נוער מגילאי 17 עד 26 פעלו והצילו רבבות במבצעים מדהימים ושעם ישראל משום מה לא יודע ולא מכיר את מעשיהם ההרואיים.

עילית בן דן

עילית בן דן הנה ילידת ישראל, דור שלישי לניצולי שואה, גדלה בבית ששימר את התרבות ההונגרית. מומחית למדיה חברתית, חוקרת שואה עצמאית.

בין תגליותיה בהקשר להונגריה:

- מיקום מחנה העבודה יולשווה (Jelšava/Jolsva) – מחנה שהוקם כקסרקטינים צבאיים, בו שהו בו זמנית 400-500 עובדי כפייה, ביניהם אפרים קישון ושרגא שמר-שירמן, ממייסדי בית העדות להנחלת זיכרון השואה בקיבוץ ניר גלים. בהמשך, שימוש המחנה כתחנת מעבר לגירוש יהודי האזור למחנות ההשמדה. שנים לאחר מכן, המבנים נהרסו על ידי הסובייטים לפני יציאתם מהאזור.
  - גילוי בית הקברות היהודי הראשון של העיירה טורנלה (Tornal'a/Tornalja) ביער הינשופים – בית הקברות הוקם ב-1860 ופעל כ-40 שנה, שאז הוקם חדש בתוך העיירה. הוא נמצא עמוק בתוך היער ופשוט נשכח עם הזמן. גילוי בית הקברות כלל איתורו, עם עזרה מקומית, ותיעוד ומיפוי הקברים המעטים הניתנים לזיהוי.
- היא כותבת ומפרסמת סיפורים ומחקרים הקשורים לשואה, לגניאולוגיה ולהיסטוריה היהודית בדף הפייסבוק "סיפור אחד מבין מיליונים". דגש גדול בעבודתה על הונגריה ועל האזורים ההונגרים בצ'כוסלובקיה.

כמו כן, פעילה בעבודתה בתחום ההסברה הישראלית והמאבק העולמי באנטישמיות.

ד"ר חוה ברוך

ד"ר חוה ברוך היא ילידת הונגריה, בת יחידה לזוג ניצולי שואה, עלתה לארץ בגיל 13. נשואה ליורם, אם לשלושה בנים וסבתא לארבעה נכדים. בוגרת אוניברסיטת תל אביב, בחוג להיסטוריה כללית, ושימשה כמורה וכמחנכת בבתי ספר תיכוניים. כתבה תזה על "גטו בודפשט ב- 1944". במסגרת לימודיה לתואר שני (M.A) באוניברסיטה העברית בירושלים בחוג ליהדות זמננו, שם גם השלימה את כתיבת התזה לדוקטורט על "תפיסת עולמם של מנהיגי הקהילה היהודית הניאולוגית בבודפשט בין שתי מלחמות העולם." במסגרת עבודתה ארוכת השנים ביד ושם, ניהלה סמינרים להכשרת מורים על הוראת השואה בארץ ובאירופה, בין היתר בהונגריה, ברומניה, בקרואטיה, בסרביה, במקדוניה, בסלובניה, ובקוסובו. לאחר פרישתה לגמלאות, חוה עדיין מתנדבת במחלקת חסידי אומות העולם ביד ושם ולפרנסתה עוסקת במתן הרצאות ובתרגום מסמכים אישים, וספרים מהונגריה לעברית.

משה גולן

משה גולן נולד ב־1947 בבודפשט. ב־1957 עלה לארץ עם הורים ניצולי השואה.

לאחר סיום לימודים בבית הספר היסודי בבאר-שבע התקבל לבית הספר התיכון המוסיקלי ע"ש תלמה ילין בתל-אביב. עם סיום לימודים בתיכון המשיך ללמוד נגינת כינור ודרכי הוראתה באקדמיה למוסיקה ע"ש רובין שבאוניברסיטת תל-אביב. בתום לימודים אלה התגייס לצה"ל ומונה למפקד ולנגן הראשי של תזמורת הנוער הסימפונית של הגדנ"ע. עם השלמת השרות הצבאי התמנה למנהל התזמורת באנסמבל הקאמרי הישראלי ולמתאם הפעילויות של התזמורת ושל הקורסים למוסיקה קאמרית של האקדמיה למוסיקה באוניברסיטת תל אביב.

ב־1977 עבר לתחום התכנות ועיבוד הנתונים במסגרת מרכז ההדרכה למקצועות המחשב של צה"ל. ב־1988 השתחרר משירות קבע בתפקיד של ראש ענף באחת מיחידות המחשב, בדרגת סגן-אלוף. עד 2009 הועסק באחת מחברות הטכנולוגיה העילית הגדולות בארץ. כ־6 שנים מתקופה זו עבד באחד מסניפיה של החברה בארה"ב.

בשנים האחרונות התעניינותו מתרכזת במורשת התרבותית ובהיסטוריה של יהדות הונגריה. במסגרת פעילות זו תרגם מהונגרית לעברית את "מבצר המוות – לתולדות שירות העבודה הצבאי בשנים 1944-1945" מאת פרופ' סבולץ' סִיטָה (Szaboles Szita), כמו כן שימש כמרצה על נושאי הונגריה בהקשרים שונים של משפט אייכמן. שאר מחקריו עוסקים במורשת הרוחנית של יהדות הונגריה בתחום הספרות, האומנות ובסוגיות היסטוריות שונות של התקופה שבין מלחמות העולם. כיום הוא חוקר עצמאי שמבקש לשלב בין המורשת התרבותית וההיסטוריה של יהדות הונגריה עם הסטת הזרקור בין היתר על פרשת-קסטנר כלקח לדורות הבאים, גירוש יהודים לשטרסהוף (אוסטריה), הסיבות להשעיית גירוש יהודי בודפשט בקיץ 1944 ופעילויות הצלה שונות (ביניהן גם בינלאומיות) בידי פעילי הוועדה לעזרה והצלה, "בית הזכוכית" והמחתרת של תנועות הנוער הציוניות בהונגריה. שגרת עבודתו כוללת קשר ענף עם חוקרים וכן ייעוץ לדוקטורנטים.

ב־2013 הוענק לו תואר מ"א בהיסטוריה של התרבות היהודית מטעם בית המדרש לרבנים – האוניברסיטה ללימודי היהדות בהונגריה.

רותי גליק

רותי גליק היא היסטוריונית וחוקרת מגדר, דוקטורנטית בתוכנית ללימודי מגדר באוניברסיטת בר אילן. עבודת התיזה שלה לתואר שני נערכה במסגרת התוכנית ללימודי מגדר באוניברסיטת בר אילן, בהנחיית הפרופ' מרגלית שילה, ועסקה בסיפור ההגירה של חנה סנש באמצעות חשיפת כתיבתה האישית בהונגרית (יומנה המלא ומאות מכתביה), שצונזרה ושוכתבה במשך עשרות שנים בגרסאותיה השונות בעברית. המחקר פורסם גם בספר בשם "אסורה בארץ חדשה" (פרדס, 2013).

עבודת הדוקטורט שלה, בהנחיית פרופ' לילך רוזנברג פרידמן, עוסקת בסיפור העלייה/הגירה של דוברי הונגרית, נשים וגברים בשנות החמישים מנקודת מבטם, קבוצה שלא נחקרה עד כה. מרבית הכותבים והכותבות היו שורדי שואה שהגיעו לישראל אחרי מלחמת העולם השנייה.

רותי גליק היא מתרגמת ספרות הונגרית, עורכת ועיתונאית. פרסמה כתבות על תרבות, נשים ומגדר, בין היתר ב"הארץ" (גיליון יום שישי), "גלובס" ו"ידיעות אחרונות" (המוסף הספרותי).

היא ממשיכה במחקר בנושא הדוקטורט שלה, "חויית ההגירה וכינון זהות ישראלית של נשים וגברים דוברי הונגרית בשנים 1948-1960 על פי העיתון בהונגרית 'אוי קלט' ומקורות אישיים נוספים". המחקר, שהוא בתחום של היסטוריה חברתית ותרבותית, מבקש לחשוף את חוויותיהם ואת זהותם של המהגרים, וללמוד באמצעותם על חיי היומיום של קבוצות שוליים בשנות החמישים - מהגרים, בורגנים עירוניים, נשים ושורדי שואה – ועל תהליכים של כינון זהות ישראלית של קבוצת מהגרים מאירופה.

נעמי גרין

נעמי גרין נולדה בניו יורק ולמדה ב-London School of Economics ובעלת תואר בפילוסופיה של המדע. היא עבדה בתעשיית הקולנוע והטלוויזיה ומכינה סרטים דוקומנטריים. שיחקה בתפקידים וזכתה ב-Gold D&AD לפני עברה להכנת סרטים דוקומנטריים לטלוויזיה.

היא גם כתבה והגישה מספר תוכניות דוקומנטריות ברדיו וביניהן: *A Strange Legacy* (Radio 4), *Next Year In Jerusalem* (Radio 2), *Inside The New Yorker* (Radio 4) and *The Last of the Just: Finding Beauty in Barbarity* (Radio 4).

היא שימשה כחוקרת בתערוכת "Liberation" (1985) בספרייה וינר בלונדון שציינה 40 שנה לשחרור המחנות ואף שימשה כיועצת לתערוכת השואה (1988) בכל הקשור בארכיון סרטים וצליל עבור October Films וה-Imperial War Museum

נעמי גרין הייתה מחברת ועורכת שותפה של זיכרונותיו של אביה, הרב הוגו גרין, וכתבה מאמרים, ביקורות וספרים קצרים רבים שפורסמו בין היתר ב-*The Guardian*, *Index on Censorship*, *Tortoise Media*, *The Times*, *The Daily Telegraph*

היא משמשת כעת כיועצת היסטורית לגרסה הטלוויזיונית של הספר *The Tattooist of Auschwitz*.

דוד הוליץ

דוד הוליץ נולד ב- 1947 בטרנסילבניה להורים ניצולי שואה. המשפחה עלתה ארצה בקיץ 1950. כחצי שנה אחרי תלאות קליטה לא פשוטות כרבים מהעולים, הם התמקמו בפתח תקווה ושם חיו הוריו כל ימיהם ושם עברו עליו נעוריו.

הוליץ גמלאי של אלת"א (התעשייה האווירית) באשדוד, שם עסק בתחומי הייטק מתקדמים ובמקביל השלים את לימודי התואר השני באוניברסיטת תל-אביב. עבודת המאסטר שלו שעסקה ב"שירות העבודה" בהונגריה בשנים 1939 - 1944, נכתבה בהנחיית ד"ר רפי ואגו. הנושא נבחר מתוך שלל הנושאים הקשורים לשואת יהודי הונגריה בשל העובדה שאך מעטים הכירו אותו כנראה בגלל שנמצא בצל נושאים דרמטיים כמו גירוש למעלה מחצי מיליון יהודים והשמדת רובם, סוגית קסטנר וחנה סנש. העידה על כך העובדה שלא היו די מחקרים על גורלם המר של כמאה אלף בחורים שנלקחו ע"י ההונגרים כעבדים לחזיתות. רובם לא שרדו, בין השאר, בשל מעשי ההתעללות והרצח של ההונגרים. אלפים מהם הגיעו למחנות השבויים הסובייטיים ואך מתי מעט זכו לשוב לביתם ואבי הכותב ביניהם.

דוד הוליץ ממשיך את מחקרו, באופן עצמאי, על שירות העבודה ההונגרי ובעיקר בסוגיית השבויים היהודים במחנות הסובייטים. במסגרת זאת הוא מפיץ את סיפור שירות העבודה בקרב הציבור הרחב ע"י הרצאות במקומות שונים, ביניהם יד ושם, בית העדות בניר גלים, התעשייה האווירית, המוסד הגריאטרי "גנים" ועוד. הוא פרסם במוסף "שבת" בעיתון "מקור ראשון" ב- 14.5.2008 את המאמר "ממחנות למחנות" העוסק בשבויים היהודים משירות העבודה במחנות הסובייטים. כן פרסם בילקוט מורשת [85]2 באוקטובר 2008 את המאמר "מגויסים יהודים בפלוגות מערך שירות העבודה בשבי הסובייטי".

נושאים נוספים שהוא חוקר הם: 1. צעדת המוות לוולארי שבצ'כוסלובקיה. 2. פעליו של הרב רחמי"ד וייסמנדל מסלובקיה לעצירת השואה. 3. קליטת העלייה לישראל על היבטיה השונים בשנות ה-50 הראשונות.

ד"ר יהודה הרטמן

ד"ר יהודה הרטמן עוסק בחקר תולדות הקהילה היהודית בהונגריה בתקופה המודרנית. להרטמן תואר שלישי בתולדות ישראל מאוניברסיטת בר-אילן ותואר שלישי במתימטיקה מאוניברסיטת קליפורניה בלוס-אנג'לס. עסק במחקר והוראה במספר אוניברסיטאות בארה"ב, קנדה וישראל. פיתח עבור קונסורטיום בינלאומי מערכות אלגוריתמיקה ממוחשבות שיושמו באירופה, יפן וארצות הברית. יסד חברה ישראלית לפיתוח מערכות אופטימיזציה לתהליכים תעשייתיים והיה המדען הראשי שלה. הרטמן הוא חתן פרס בטחון ישראל עבור מחקר מדעי. ספרו 'פטרייטים ללא מולדת: האורתודוקסיה בהונגריה מאמנציפציה לשואה' ראה אור בשנת 2020.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" מבקש ד"ר הרטמן להרחיב ולהעמיק את מחקריו בתולדות יהודי הונגריה במעבר בין האמנציפציה לשואה - מ'איגרא רמא לבירא עמיקתא". בנוסף הוא עוסק לאחרונה באיסוף חומר על גיבורת אושוויץ מלה (מלכה) צימטבאום ומעוניין לקדם את הנושא.

ד"ר יצחק הרשקוביץ

ד"ר יצחק הרשקוביץ הוא מרצה בכיר במחלקה לפילוסופיה יהודית באוניברסיטת בר-אילן. הוא מתמחה בהגות וספרות רבנית מודרנית. משמש גם כיו"ר הפורום לחקר רבני גרמניה בשואה במכון קרליבך. תחומי המחקר שלו הם מחשבה יהודית במהלך ולאחר השואה, פילוסופיה של ההלכה וציונות דתית.

ספרו האחרון חשף את דמותו הרעיונית וההלכתית של הרב ד"ר מרדכי פוגלמן, רבה האחרון של קטוביץ, ולימים רבה של קריית מוצקין.

דוד וייסברגר

דוד וייסברגר נולד בבית החולים היהודי במישקולץ בשנת 1947 עד 1957 התגורר בסנדרו, עיירה בצפון מזרח הונגריה. בשנת 1954 למד כחצי שנה בחדר בבודפשט. משם עבר למישקולץ בה אביו שימש כמזכיר הקהילה והמנהל האדמיניסטרטיבי. שנתיים נוספות למד בישיבת בודפשט 1959 – 1961, הישיבה היחידה באותה תקופה במזרח אירופה. עם הוריו ואחותו עלה לארץ בסוף 1962 והתגורר בבאר-שבע. לאחר שירות הצבאי התקבל לחברת מוטורולה כטכנאי אזורי לנגב המערבי ורצועת עזה. השלים לימודי ערב בהנדסאות אלקטרוניקה ובהמשך לימודי חשבונאות ומנהל עסקים באוניברסיטת תל אביב.

עסק בניהול והקמת פרויקטים לתקשורת ופיקוד ובקרה אלחוטיים גדולים, מערכות טלפוניה אלחוטיים ובשלב מאוחר יותר גם מערכות סלולריות, בארץ וגם במדינות מזרח ומערב אפריקה. בין השאר שהה עם משפחתו ושלושת ילדיו, שנתיים בחוף השנהב, כמנהל הטכני של הסניף הצרפתי שייצגה גם את מוטורולה באזור. בשנת 1994 היה בצוות ההקמה של חברת פלאפון העצמאית בתפקידי היגוי, הקמה וניהול מחלקות הנדסיות. פרש מהחברה בשנת 2011 לאחר 41 שנות עבודה בחברות מוטורולה ופלאפון.

יהדות הונגריה ושואתה, ובמיוחד הפריפריה שלה העסיקה אותו מאז ותמיד. אמו נולדה בהונגריה, אבל גדלה בסלובקיה. אשתו נולדה בטרנסילבניה למשפחה דוברת הונגרית, עלתה עם הוריה ואחיותיה בגיל 8 חודשים, גם כן לבאר שבע. כל זה הביא אותו להתעסקות קבועה בתרבות ובתולדות היהדות באזורים אלה. קורא באופן קבוע ספרים בהונגרית, אנגלית, צרפתית(מעט) וכמובן עברית. מתעניין בעיקר בהיסטוריה עם ישראל, העם ההונגרי ועמי אירופה בכלל.

כותב ומפרסם בנושאי יהדות הונגריה וכן תקופת השואה שלה במקומונים ובעיקר ברשתות חברתיות של דוברי הונגרית, בעברית ובהונגרית. נשוי ואב לשלושה ילדים, סב לשלושה-עשר נכדים ושני נינים.

ד"ר משה ורד

ד"ר משה ורד הוא פיזיקאי ממכון וייצמן למדע, ועסק במחקרי יישום טכנולוגיות מפציעות. עם צאתו לגמלאות החל להתעניין בקורות משפחתו, שמוצאה מהונגריה, בשני הדורות האחרונים.

מחקריו אלה הביאו אותו ללימודים פורמליים במחלקה להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטת תל-אביב. במסגרת הלימודים לתואר שני כתב תזה בנושא "משתמטים או משתתפים - הפולמוס הציבורי אודות השרות הקרבי של החיילים ההונגרים-יהודים במלחמת העולם הראשונה" (סבו היה סמל מחלקה מעוטר בצבא זה במלחמה זו). עבודת מוסמך זו אושרה בציון "בהצטיינות יתרה". מחקר נוסף שנבע מהרקע המשפחתי היה "הגיטו בנג'מג'יר, הונגריה עילית, מאי-יוני 1944" שהתפרסם בילקוט מורשת לחקר השואה והאנטישמיות מס', 18 דצמבר 2020. מאמר זה זכה לפרס גוטמן לחקר השואה לשנת 2022. כיום הוא לומד ואוסף חומר בנושא העליה מהונגריה בשנים 1945 ועד 1957, זאת לקראת עבודת דוקטורט אפשרית בנושא.

אפרים כהן

אפרים כהן נולד וגדל בקבוצת מצובה (גליל מערבי) בשושן פורים התשי"ד. הוריו - כמו רבים מחבריהם במצובה - היו ניצולי שואה מהונגריה, שעלו ארצה במסגרת גרעיני עליה תנועתיים. אימו שרדה את מחנה מאוטהאוזן. אביו שנמלט משרות עבודות הכפייה, היה פעיל במחתרת תנועות הנוער הציוניות חלוציות בהונגריה כחבר בתנועת "מכבי צעיר". אפרים היה חבר בקיבוץ עוד כעשר שנים אחרי שחרורו מהשרות הצבאי.

שרות צבאי (חובה + קבע קצר): מתחילת ינואר 1972 עד סוף מרס 1977. שרות במילואים עד 2004. סיום בדרגת רב-סרן.

עבד בהסתדרות הנוער העובד והלומד מיולי 1985 עד סוף מרס 2021. מילא תפקידי חינוך מגוונים במרכז הנוער העובד והלומד. בהמשך מילא תפקידי מטה ומנהלה. בשני העשורים האחרונים להעסקתו שימש מנהל משאבי אנוש. בין שאר תפקידיו היה חבר מספר שנים בהנהלת מועצת תנועות הנוער בישראל, וחבר מספר שנים בהנהלת המועצה הציבורית לחילופי צעירים ונוער בישראל.

מחזיק בתואר ראשון מהמכללה האקדמית בית ברל: תעודת הוראה, חינוך והיסטוריה.

חבר בוועד המנהל של העמותה לחקר תנועות הנוער הציוניות בהונגריה. חבר בוועדת הביקורת של עמותת דורות ההמשך. מעמיק בלימוד עניין יהודים שהצילו יהודים בשואה.

גמלאי.

רוני לוסטיג

רוני לוסטיג הוא מנכ"ל המוזיאון למורשת היהדות הדוברת הונגרית. הוא מונה לתפקיד לאחר אביו יוסף ז"ל שהיה מייסד המוזיאון לצד רעייתו חוה תבדל"א. לפני מינויו כמנכ"ל המוזיאון שימש כיועץ למוזיאון בתחומי שימור. לרוני לוסטיג תואר MSc. בשימור היסטורי מבית הספר לארכיטקטורה ותכנון ערים באוניברסיטת קולומביה בניו יורק. פעילותו בתחום הזה כללה בעיקר תכנון של רבעים היסטוריים בלב ערים בארץ ובחו"ל. כמו כן, הוא מילא תפקידי תכנון וניהול של פרויקטים בתחום הפיתוח והבנייה הן בעלי אופי היסטורי כמו בירושלים ובצפת והן בעל אופי חדשני כמו ניהול הקמתו של הישוב כפר ורדים. על פועלו לטיפול קשרי התרבות בין ישראל להונגריה קיבל שני תארי כבוד מהפרלמנט ההונגרי ומנשיא הונגריה. הוא משמש חבר הוועדה לשיקום הקהילה היהודית בהונגריה MAZSOK שהוקמה בתוקף הסכמי פריז לאחר מלחמת העולם השנייה.

רוני לוסטיג נשוי ליעל ומתגורר בחיפה, להם שלושה ילדים ונכדים.

פרופ' רות לורנד

פרופ' רות לורנד הנה ילידת 1948, מחנות העקורים בקפריסין. הוריה היו ניצולי מחנות ההשמדה, שניהם דוברי הונגרית. אביה, יליד טרנסילבניה (1913) ואמה, ילידת הונגריה (1919). הם עלו על אוניית המעפילים פאן קרסנט (עצמאות) בדצמבר 1947, האונייה נתפסה על ידי הבריטים וכל המעפילים גורשו לקפריסין. הגיעו לארץ בפברואר 1949 למעברה בקרית שמואל ליד חיפה.

מאוניברסיטת חיפה קיבלה תואר ב"א ו- מ"א (פילוסופיה, ספרות ולשון עברית) וב-1986 קיבלתה את תואר הדוקטור בפילוסופיה מאוניברסיטת תל-אביב. החל משנת 1971 לימדה באוניברסיטת חיפה בחוג לפילוסופיה. כחלק מתפקידיה האקדמיים שימשתי כראש החוג לפילוסופיה. יצאה לגמלאות ב-2016 (פרופ' אמריטה).

פרסמה מאמרים בעיקר בתחום האסתטיקה וכן ספרי עיון וספרים בתחום הספרות היפה. בין ספרי העיון: **על טבעה של האמנות** (דביר, 1991), *Aesthetic Order* (Routledge 2000), **היופי בראי הפילוסופיה** (אוניברסיטת חיפה, 2007), **על פרשנות והבנה** (אוניברסיטת תל אביב, 2010), **סדר ואי סדר מושגים של הכרה** (כרמל, 2016). בתחום הספרות היפה: **מועד א--סיפורים** (ספרית פועלים 1976), **שיעור במטפיזיקה--שירים** (עם עובד 2006), **תחרה הונגרית--רומן** (ספרא 2018).

היא נשואה לפרופסור גיורא הון. יש לה בת, ד"ר דורית ברחנא-לורנד ושלוש נכדות—אלה, לילי ותלמה.

פרופ' רות לנדאו

פרופ' רות לנדאו הנה בוגרת האוניברסיטה העברית בירושלים בסוציולוגיה ובמדע המדינה, בוגרת אוניברסיטת חיפה בעבודה סוציאלית, בעלת תואר שני ושלישי בעבודה סוציאלית מרטגרס, אוניברסיטת המדינה של ניו ג'רזי בארה"ב. היא למדה היסטוריה באוניברסיטת תל אביב. עבדה בעיריית רמת גן, במוסד לביטוח לאומי, האגודה לתכנון המשפחה. לאחר מכן, במשך 22 שנים, עד לפרישתה בשנת 2013, הייתה חברת סגל בבית"ס לעבודה סוציאלית, באוניברסיטה העברית בירושלים, שם התמחתה בעיקר באתיקה. הייתה חברה במועצה הלאומית לביו-אתיקה ונציגת ציבור בוועדת סל התרופות. בשנת 2022 פרסמה ספר שכותרתו **מחיר השתיקה: ההנהגות היהודיות בסלובקיה ובהונגריה בתקופת השואה** (הוצאת רסלינג).

ד"ר אילה נדיבי

ד"ר אילה נדיבי עבדה בהוראת היסטוריה ואזרחות, בעיקר בחטיבה העליונה, ובהדרכת מורים. במקביל למדה באוניברסיטת חיפה בחוגים להיסטוריה של עם ישראל, ספרות עברית ולימודי א"י. נושא עבודת הדוקטורט שלה היה "המשרד הארצישראלי בבודפשט: פעולותיו בתחום ההצלה בשנים 1943-1945 ואופן עיצובן בזיכרון הקולקטיבי" (2009).

מזה כעשור עובדת במכללה- ירושלים במכון לחקר וללימודי השואה, ועוסקת במגוון נושאים הקשורים בשואה והטמעתה במערכת החינוך, כגון כתיבת ספרי חידון ושאלות בנושא ייעודי עבור חידון-השואה, המתקיים מטעם החינוך הממלכתי-דתי אחת לשנתיים, ועוד. כן שותפה במחקר בנושאים שונים, לרוב בהיבט ההונגרי, כגון בפרויקט על מבואות בספרים של רבנים המהווים מסמך היסטורי אודות השואה, וכן יומנים וספרי זיכרונות.

פרסמה מאמרים שונים ואת הספר "בין קראוס לקסטנר- המאבק על הצלת יהודי הונגריה" (2014), ואת הספר "פתח ההצלה בטנג'יר" (2017), אותו כתבה עם הגבי אסתר פרבשטיין.

היא חוקרת את תכנית ההצלה המוכרת בשם "רכבת קסטנר", שכן רב בה הנעלם. בין השאלות שאמורות להיחקר: כיצד נולדה התוכנית, ומה היה יעדה האמיתי ותנאי יציאתה? מה התרחש בשלושת הימים שהרכבת נעצרה בגבול הונגריה אוסטריה? מה היה מסלול נסיעתה בסלובקיה ועד ברגן בלזן ומדוע? מי היו הגורמים שנאבקו על שחרור הנוסעים מברגן בלזן, והאמנם לא שולם כסף עבור שחרורם? ועוד.

ד"ר אטילה נובאק

היסטוריון. עמית מחקר בכיר במכון המחקר מולנר תמאס (האוניברסיטה הלאומית לשירות הציבור בבודפשט) ובמכון גולדציהר איגנאץ להיסטוריה ותרבות יהודית בבודפשט (מוסד של MAZSIHISZ - הפדרציה של הקהילות היהודיות בהונגריה). סיים תואר שני ודוקטורט בהיסטוריה ופילוסופיה באוניברסיטת Eötvös Loránd למדעים בבודפשט (ELTE). עבודת הדוקטורט שלו עוסקת בציונות בהונגריה לאחר מלחמת העולם השנייה ומתבססת על חומר ארכיוני ועדויות ישראלים והונגריים.

למד גם בתוכנית ללימודי לאומיות בבודפשט (CEU, MA 1999). קיבל מלגת פוסט דוקטורט והיה עמית מחקר ביד ושם (המכון הבינלאומי לחקר השואה, 2003). בשנים 1999-2011 היה עורך ירחון התרבות היהודי ההונגרי Szombat.

תחום העניין האקדמי שלו כולל את ההיסטוריה של יהדות הונגריה במהלך מלחמת העולם השנייה ואחריה, תנועת ההצלה הציונית של 1944, והבעיות הפוליטיות והאידיאולוגיות של הציונות במזרח-מרכז אירופה.

היה נספח התרבות בשגרירות הונגריה בתל אביב בין השנים 2012-2016.

לאחרונה הוא גם עוסק בתולדות יהדות הונגריה לאחר 1949 ובתולדות יחסי הונגריה-ישראל והיהדות האורתודוקסית בהונגריה - לאור מקורות ארכיון. כתב ספר על המשפט הציוני בבודפשט ב-1953, שבו תיאר את התהליך שבו מנהיגים קומוניסטים בהונגריה תקפו וכלאו פעילים יהודים בגלל היותם ציונים.

מאיר נחשון

מאיר נחשון נולד בבודפשט, הונגריה אחרי מלחמת העולם השנייה, להורים שרידי השואה שנולדו במזרח הונגריה קרוב לגבול צ'כוסלובקיה דאז, אוקראינה של היום. הוא עלה ארצה עם משפחתו בשנת 1963. מדבר, קורא, כותב הונגרית ברמת שפת אם. לאחר מסגרת עליית הנוער בקיבוץ בית השיטה התגייס לצה"ל ושירת בשרות חובה, לאחר מכן ארבע שנים בשרות קבע, מתוכן כשנתיים בשרות בטחוני באירופה.

נחשון למד בטכניון בפקולטה להנדסת תעשייה וניהול וסיים בהצטיינות. במקביל ללימדיו עבד במשרה מלאה במערכת הביטחון. במהלך הקריירה האזרחית עסק בעיקר בניהול בחברות גדולות (סולל בונה, אפריקה ישראל), בעיקר בתחום הכספים, השיווק, הייזמות וכן כמנהל כללי במשך קרוב לשני עשורים. לאחר מכן היה אחד מבעלי חברת התוכנה שמתמחה בענף הנדל"ן - ב.מ.ב.י מערכות תוכנה בע"מ שפעלה באמצע שנות ה-2000 ב-17 מדינות בעולם. אז גם החל לכתוב ספרים.

משנת 2018 עוסק מאיר הן בהמשך כתיבה, אך בעיקר בתיעוד יהדות הונגריה על כל פניה וגווניה בוויקיפדיה העברית. מספר הערכים שכתב מתקרב כבר ל-2000, רובם בנושאי יהדות ויהודי הונגריה (סופרים, עיתונאים, אמנים, רופאים, עורכי דין ושופטים, מדענים, אנשי עסקים, מוסדות ואירגונים, רבנים, יישובים, אירגונים יהודיים, שואת יהודי הונגריה, בתי קברות, בתי כנסת, תיאטראות ומוסדות תרבות שקשורים כולם בצורה כזאת או אחרת ביהדות המפאורת הזו מחד גיסא, שהוציאה מתוכה הן את תיאודור הרצל והן את מקס נורדאו, והמתבוללת מאוד מאידך גיסא עד לשואה ממש, וגם לאחריה.

מטרתו לתת לקורא הישראלי תמונה מושלמת ככל האפשר וייחודית בהיקפה העצום על יהדות זו. משימה זו תימשך עוד כ-3-4 שנים נוספות ותסתיים בקרוב ל-4000 ערכים בנושא. היקף תיעוד שאין לה אח ורע בוויקיפדיה העברית.

ד"ר אנה סלאי

ד"ר אנה סלאי חוקרת ספרות ועורכת. בעלת תואר שלישי מאוניברסיטת בודפשט. עלתה לישראל בשנת 1991. הייתה חוקרת בכירה ומרצה ב'אוניברסיטה העברית בירושלים', ב'מכון למדעי היהדות'. תחומי מחקרה – הנושא היהודי בספרות ההונגרית, מורשת יהודי הונגריה ומורשת דוברי ההונגרית בישראל. זכתה ב'פרס שייבר' (בודפשט, 2013).

הפרסומים האחרונים שלה: **את לבדך תבני, מכתבי חנה סנש, 1935–1944** (עורכת הספר; הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2014); הנושא היהודי ברומנים ההונגרים מעת סופרים יהודים ולא יהודים (2018) (*Hagyománymentés és útkeresés*, Gondolat, Budapest, 2018); ספר תלת-לשוני (עברית, הונגרית, אנגלית) על במאי ושחקן יהודי, איש קולנוע ותיאטרון, מייסד התיאטרון ההונגרי בישראל: **בידור בן עולמות, בלה פסטור (1895–1966) ותקופתו (Zafra)** (books, Israel, 2018); החיים של חנה סנש ומשפחתה בהונגריה עד עלייתה לארץ-ישראל („...*lehet, hogy messze szakadunk egymástól...*”, Wallenberg Füzetek, IX.,) (Budapest, 2021); יוזמת הפרויקט "דוברי הונגרית בישראל" ועורכת הספר בעברית ובהונגרית): **מאגן הקרפטים ועד הים התיכון, A Kárpát-medencétől a Földközi-** (*tengerig*) (Gondolat, Budapest, 2021).

ד"ר מרים פרבר

ד"ר מרים פרבר למדה לתואר ראשון כימיה ומתמטיקה באוניברסיטת בר אילן, המשיכה לתעודה במדע המידע מטעם אוניברסיטת שפילד וחזרה לבר אילן שם סיימה M.A בהסטוריה כללית (בהצטיינות ופרס הרקטור על עבודת המסטר) . את הדוקטורת השלימה בבר אילן במחלקה ללימודי מידע.

בשנת 1985 הקימה את יחידת המידע (ראשונה באקדמיה בארץ) במכון וייצמן, ניהלה אותה ובמקביל שימשה כמרצה במחלקה ללימודי מידע בבר אילן עד לפרישתה בשנה"ל האחרונה. מזה זמן רב מתעניינת בקורות יהדות הונגריה במיוחד בתקופת מלחמת עולם השנייה ועד היום. עם פרישתה רואה חשיבות לחקור לעומק את קורות הקהילה בשנים אלה.

היא חוקרת את גורלם של הגברים היהודים שגויסו ליחידות של עבודות הכפייה במסגרת הצבא ההונגרי בשנות המלחמה.

זהבה קור

זהבה קור נולדה בשנת 1957 במושב השיתופי ניר גלים להורים ממייסדי הישוב. האם שרה ילידת ירושלים. האב דוגו (דויד) לייטנר יליד העיר נירג'האזא בהונגריה שרד בגטו המקומי ובמחנות אושוויץ-בירקנאו, מאטהאוזן, גונסקירכן. בעקבות היציאה לצעדת המוות ב 18 בינואר 1945 דוגו ייסד את המנהג לאכול פלאפל לזכר הנופלים בדרך.

זהבה קור הנה בעלת תואר ראשון בספרות אנגלית מאוניברסיטת תל אביב. שירתה בצה"ל כקצינת חינוך בפנימייה הצבאית בגלילות. כתבה 8 ספרים לילדים ולנוער, ביניהם **המספר**, וכן הספר **הסיפור של דוגו** שזכה לתרגום להונגרית ולאנגלית. זהבה קור ממשיכה עם אביה את פועלו בהנחלת זיכרון השואה לנוער, בהדרכה בבית העדות בנייר גלים ובהרצאות.

ד"ר נדב קפלן

ד"ר נדב קפלן רכש תואר ראשון באוניברסיטת בר-אילן בכלכלה ובמנהל עסקים, תואר שני במדעי הניהול מהמכון הטכנולוגי של מסצ'וסטס (MIT) ואת התואר השלישי באוניברסיטת חיפה.

את עבודת הדוקטורט שלו חיבר במסגרת על-חוגית רב-תחומית, בהדרכתו של פרופ' מעוז עזריהו. נושאה הוא: "גיבור שהושכח ואוחזר: ההנצחה המאוחרת של ראול ולנברג בשוודיה ובהונגריה".

בצד המשך פעילותו האקטיבית בעולם העסקים, מתמקד ד"ר קפלן במספר ערוצי מחקר מרכזיים סביב תחום לימודי הזיכרון (Memory Studies). הראשון, העמקת המחקר על תופעת ההנצחה המאוחרת (Belated Commemoration), שבה אירועים היסטוריים ואישי מופת "מושכחים/נמחקים" מהזיכרון הקולקטיבי. השני, העמקת המחקר הנוגע לשואה בהונגריה, ביניהם פרשת רצח ד"ר ישראל קסטנר (1957). ספר ומאמרים פרי עטו נמצאים בשלבים שונים של השלמה ופרסום בבימות אקדמיות.

ד"ר מנחם קרן-קרץ

ד"ר מנחם קרן-קרץ קיבל בשנת 2009 תואר דוקטור בספרות יידיש מאוניברסיטת בר-אילן (בהצטיינות). בשנת 2013 סיים תואר דוקטור נוסף בהיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטת תל אביב. ספרו הראשון היה **מרמורש סיגט: אורתודוקסיה קיצונית ותרבות יהודית חילונית למרגלות הרי הקרפטים** (2013, מפעל דב סדן – האוניברסיטה העברית). ספרו האחרון **הקנאי: הרבי מסאטמר – ר' יואל טייטלבוים** (2020, הוצאת מרכז זלמן שז"ר). ספריו הבאים: **בני ברק: ממושבה דתית לבירת החברה החרדית הישראלית** (בדפוס, יד בן-צבי) ו-*Jewish Hungarian Orthodoxy: Piety and Zealotry* (בדפוס, הוצאת Routledge).

מעל שבעים מאמרים שכתב התקבלו לפרסום, חלקם בכתבי עת פופולריים כמו **עת-מול** ו**סגולה** בעברית ו-*Tablet* ו-*Tradition on-line* באנגלית, ומרביתם באסופות מאמרים מדעיים או בכתבי עת שפיטים ובהם: **קתדרה, זהויות, דפים לחקר השואה, ילקוט מורשת, קשר, דעת, זור לדור, היסטוריה-הגות-ריאליה, ומורשת ישראל** (בעברית). וכן *Contemporary Jewry, Modern Judaism, Dapim: Studies on the Holocaust, Modern Jewish Studies, Israel Studies Review, Israel Studies, Religions, Tradition, Jewish Political Studies Review, AJS Review, Jewish Studies Quarterly* (באנגלית). הוא גם משתתף ומרצה במספר כנסים מדעיים מדי שנה בארץ ובחו"ל.

פרופ' אילנה רוזן

פרופ' אילנה רוזן היא פרופ' מן המניין במחלקה לספרות עברית באוניברסיטת בן גוריון בנגב. חוקרת של ספרות עממית ותיעודית של יהודים וישראלים במאה העשרים. פרסמה בנושאים אלה שישה ספרים ולמעלה מארבעים מאמרים. מחקריה עוסקים בזיכרון השואה, בתרבות של יהודי הונגריה ומרכז אירופה, בעלייה ובהתיישבות בישראל במיקוד בדרום הארץ, בספרות מסוגים שונים של יוצאי מצרים ובחקר הפתגם.

אגנס שמש

אגנס (אגי) שמש הנה ילידת הונגריה, עלתה לארץ מיד לאחר סיום התיכון, לאחר עלייתה לארץ התחילה ללמוד באוניברסיטת בר אילן. תואר ראשון בתולדות ישראל ומדעי המידע ותואר שני בתולדות ישראל. את עבודת התיזה כתבה בנושא התנועות הציוניות הדתיות בהונגריה בין השנים 1919-1949 בהנחייתו של פרופ' חיים גניזי. בשנת 2012 פרסמה מאמר משותף עם פרופ' גניזי על "התאוששות הציונות הדתית בהונגריה אחר השואה, 1945-1949". שהתפרסם בתוך ישי ארנון, יהודה פרידלנדר, דב שוורץ (עורכים), רמת גן: הוצאת אוניברסיטת בר-אילן, תשפ"ב.

משנת 2000 עובדת בספריה למדעי היהדות באוניברסיטת בר אילן, כמידענית. כחלק מתפקידה היא אחראית על כתבי העת בספרייה, עובדת על פרויקטים שונים (כמו פרויקט Cris) ועוד. אחראית על אוסף כתבי העת בשפה ההונגרית. ביניהם ספרים שפורסמו מתקופת השואה ומיד אחריה.

חקרה במסגרת לימודיה את התנועות הציוניות בכלל, התנועות הציוניות הדתיות בזמן השואה בפרט וההשלכות של השואה על הפעילות הציונית בהונגריה לאחר השואה. בנוסף, היא חקרה את ההשלכות משפט קסטנר על חקר הפעילות הציונית בהונגריה בתקופת השואה.